

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ
BAKI DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

BAKALAVRİAT PİLLƏSİ ÜÇÜN

İXTİSAS- Fizika

FƏNN- Nüvə Spektroskopiyası

BAKI 2024

Mövzular üzrə saatların bölgüsü

№	Mövzular	Saatlar			
		Cəmi	Müh	lab	Məş
		75	45	-	30
1.	Nüvə spektroskopiyasına giriş. Atom nüvəsinin tərkibi. Nüvənin tərkibi və onu təşkil edən zərrəciklər. Nüvənin rabitə enerjisi. Veyzekker düsturu və hədlərinin fiziki mənalari. Cütlük. Cütlüyün saxlanma qanunu.		2		
2.	Spin, nuklonların və nüvələrin maqnit impulsları. Nüvələrin və nuklonların mexaniki və maqnit momentləri. Vektor ünsiyyət anları. Giromaqnit nisbəti. (LS) və (jj) əlaqəsi.		2		
3.	Nüvələrin spinlərinin və maqnit momentlərinin təyini Nüvələrin spinin ifrat incə quruluş, Zeyeman, Pashen-Bak və Nüvə Maqnit Rezonansı üsullarına əsasən təyini		2		
4.	Nüvənin izospini. Nüvənin elektrik kvadrupol momenti. Mücərrəd fəzada nuklona qarşı qoyulan izospin və onun proyeksiyası. Yük koordinatı. İki nuklondan ibarət sistemin izospin funksiyası. Yük simmetriyası. İzospinin saxlanma qanunu. Nüvədə elektrik yükünün qeyri-simmetrik paylanması. Nüvədə elektrik yükünün yaratdığı potensial. Elektrik kvadrupol momentinin işarəsinə görə nüvənin formasının müəyyən edilməsi.		2		
5.	Hidrodinamik model. Nüvənin hidrodinamik modelinə görə nüvənin spektroskopik kəmiyyətlərin təyinil rəqsi hərəkətin enerji və spinin təyini.		2		
6.	Nüvənin əsas xarakteristikalarının örtük modelinə görə təyini Orta öz-özünə uyğunlaşmış sahə. Spin-orbit qarşılıqlı əlaqəsi. Örtük modelində nüvənin enerji səviyyələri. Nüvənin örtük modelində spinin		2		

	təyini. Nüvə səviyyələrində nuklonların yerləşməsi. Tək hissəcikli Şmidt modeli. Şmidt modelində nüvənin maqnit momenti.				
7.	Nüvənin vibrasiya və fırlanma səviyyələri Nüvə səthinin vibrasiya enerjisi. Fonon anlayışı. Dipol və kvadrupol həyəcanlamaları. Nilson potensialı. Fırlanma modeli. Fırlanma səviyyələri.		2		
8.	α – spektroskopiya Təcrübi məlumatlar. Əsas təcrübi göstəricilər. İncə quruluşa və uzun qaçış yoluna malik alfa hissəcikləri. Alfa hissəcik enerjisinin kütlə ədədindən asılılığı Geiger-Nuttall düsturu.		2		
9.	Beta-spektroskopiya β -çevrilmələr və növləri. Beta spektr. Seçmə qaydası: Fermi və Qamov-Teller keçidləri. İcazə verilən və qadağan edilən β -keçidlər. Kuri diaqramı.		2		
10.	Gamma spektroskopiya γ -radiasiya. Qamma spektrləri. Qamma keçidlər. γ kvantlarının enerjisini təyini γ -kvantının maddə ilə qarşılıqlı təsiri		2		
11.	Elektrik şüalanma keçidləri. Elektrik keçidləri üçün seçim qaydası. Elektrik keçidlərinin ehtimalı. Ehtimalın keçid momentindən asılılığı. Elektrik keçidlərində cütlüyün qiyməti		2		
12.	Maqnit şüalanma keçidləri Maqnit keçidləri üçün seçim qaydası. Maqnit keçidlərinin ehtimalı. Ehtimalın keçid momentindən asılılığı Cütlüyün aldığı qiymət.		2		
13.	Nüvə izomerliyi Metastabil hallar. İzomerliyin təbəqə modelinə görə izahı. İzomer adaları		2		
14.	Mössbauer effekti Mössbauer effektinin mahiyyəti. Mössbauer təcrübələrin izahı. Effektin		2		

	tətbiqi.				
15.	Nüvə reaksiyaları. Effektiv en kəsiyi. Elastik və qeyri-elastik səpilmə. Səviyyənin eni. Neytronlarla reaksiyalar. Breit-Wigner düsturları		2		
16	Nüvənin Kulon həyəcanlanması Yüklü hissəciklərlə baş verən reaksiyalar. Protonların, deytronların və tritonların iştirak etdiyi nüvə reaksiyaları. Fotonüvə reaksiyaları.			2	
17	Birbaşa gedən nüvə reaksiyaları Birbaşa nüvə reaksiyaları üçün dispersiya nəzəriyyəsi. Birbaşa nüvə reaksiyalarında nuklonların bucaq paylanması elementar nəzəriyyəsi.		2		
18	Neytronun xüsusiyyətləri. Neytronun kütləsi, spini, məxsusi maqnit momenti. Neytron mənbələri.		2		
19	Neytron spektrləri. Müxtəlif enerjili neytronların xassələri. Soyuq, termal, rezonans neytronlar və onların alınması və tətbiq sahələri.		2		
20	Geiger-Muller sayğacı. Ssintilyasiya sayğacı. Cihazların təsviri. Sayğacların həssaslığı və tətbiq sahələri.		2		
21	Cherenkov sayğacı. Cherenkov-Vavilov effekti. Işıq üçün sürət həddi. Cihazın təsviri və tətbiq sahəsi.		2		
22	Wilsonun kamerası. İonlaşma kamerası Cihazların təsviri və tətbiq sahələri.		3		
	Seminarların mövzuları				
24	Mövzu üzrə məsələ həlli: Nüvənin rabitə enerjisinə aid məsələ həlli.				2
25	Mövzu üzrə məsələ həlli: Nuklonların mexaniki və maqnit momentlərinə aid məsələ həlli				2
26	Cütlük, İzospin proyeksiyasının hesablanmasına dair məsələ həlli.				2
27	Mövzu üzrə məsələ həlli: Nüvənin damcı modeli mövzusunə uyğun məsələ həlli.				2

28	Mövzu üzrə məsələ həlli: Spin – orbital qarşılıqlı təsire aid məsələ həlli				2
29	Mövzu üzrə məsələ həlli: Alfa zərrəciyinin enerjisinin kütlə ədədindən asılılığına dair məsələ həlli				2
30	Alfa zərrəciyin qaçış yoluna görə enerjisinin təyininə aid məsələ həlli				2
31	Mövzu üzrə məsələ həlli: Beta keçidlərdə Fermi seçmə qaydasına uyğun olan məsələ həlli.				2
32	Mövzu üzrə məsələ həlli: Beta keçidlərdə Qamov-Teller seçmə qaydasına uyğun olan məsələ həlli.				2
33	Qamma –kaskad keçidlərinə aid məsələ həlli				2
34	Dipol şüalanmasına uyğun məsələ həlli				2
35	Kvadrupol şüalanmasına uyğun məsələ həlli				2
36	Nüvə izomerliyinə aid məsələ həlli				2
37	Nüvə reaksiyalarına uyğun məsələ həlli.				2
38	Neytronun əsas xarakteristikalarına dair məsələ həlli.				2